

Az illegálisan bevándorló személyek visszatéréséről szóló irányelvvel ellentétes az a nemzeti szabályozás, amely szabadságvesztéssel rendeli büntetni valamely harmadik ország illegálisan tartózkodó azon állampolgárát, aki az államterület elhagyását elrendelő határozatnak nem tesz eleget

Az olyan büntetőjogi szankció, mint amelyet az olasz jogszabályokban írnak elő, veszélyeztetheti a hatékony, ugyanakkor az alapvető jogokat tiszteletben tartó visszatérési és hazatelepítési politika létrehozására irányuló cél megvalósítását

H. El Dridi, egy harmadik ország állampolgára, illegálisan utazott be Olaszországba. 2004-ben kiutasítási határozatot hoztak vele szemben, amelynek alapján 2010-ben az államterület öt napon belüli elhagyását elrendelő határozatot hoztak vele szemben. Ez utóbbi intézkedést a személyazonosító okmányok hiányával, közlekedési eszköz rendelkezésre állásának hiányával, valamint azzal indokolták, hogy helyhiány miatt átmenetileg nem lehetséges idegenrendészeti fogdában elhelyezni. Mivel H. El Dridi nem tett eleget e határozatnak, a Tribunale di Trento (Olaszország) egy év szabadságvesztésre ítélte.

Corte d'appello di Trento, amelyhez H. El Dridi fellebbezést nyújtott be, azt a kérdést teszi fel a Bíróságnak, hogy a harmadik országok illegálisan tartózkodó állampolgárainak visszatéréséről szóló irányelvvel (a továbbiakban: a visszatérésről szóló irányelv)¹ ellentétes-e az a nemzeti szabályozás, amely kizárólag azért rendeli szabadságvesztéssel büntetni a jogellenesen tartózkodó külföldit, mert e személy – megsértve az államterület meghatározott határidőn belüli elhagyását elrendelő határozatot – jogszerű indok nélkül továbbra is e területen marad.

Mivel H. El Dridi őrizetben van, a Bíróság elfogadta a kérdést előterjesztő bíróság azon kérelmét, hogy sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárásban bírálja el az ügyet.

A Bíróság legelőször is megjegyzi, hogy a visszatérésről szóló irányelv közös normákat és eljárásokat állapít meg egy olyan hatékony visszatérési és hazatelepítési politika létrehozása érdekében, amely tiszteletben tartja a személyek alapvető jogait és méltóságát. A tagállamok szigorúbb normák alkalmazásával nem térhetnek el ezen normáktól és eljárásoktól.

Ezen irányelv pontosan meghatározza az egyes tagállamok által az illegálisan tartózkodó külföldiek visszatérésére alkalmazandó eljárást, és megállapítja ezen eljárás különböző szakaszai lefolytatásának a sorrendjét.

Az első szakaszban kerül sor a kiutasítási határozat elfogadására. E szakaszban elsőbbséget kell biztosítani az önkéntes távozás lehetőségének, e célból rendszerint hét naptól harminc napig terjedő határidőt kell az érintett számára megállapítani.

Ha az önkéntes távozásra nem került sor ezen időtartam alatt, az irányelv előírja a tagállamok számára, hogy a lehető legkevesebbé kényszerítő intézkedések alkalmazásával hajtsák végre a kitoloncolást.

¹ A harmadik országok illegálisan tartózkodó állampolgárainak visszatérésével kapcsolatban a tagállamokban használt közös normákról és eljárásokról szóló, 2008. december 16-i 2008/115/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 348., 98. o.).

A tagállam kizárólag akkor veheti őrizetbe az érintett személyt, ha annak magatartása a kitoloncolást veszélyezteti. A visszatérésről szóló irányelv szerint² az őrizetnek a lehető legrövidebbnek kell lennie, és ésszerű időközönként felül kell vizsgálni; meg kell szüntetni, amennyiben a kitoloncolásra már nem látszik ésszerű lehetőség, és az időtartama nem haladhatja meg a 18 hónapot. Az érintetteket továbbá különleges fogdáknak kell elhelyezni, és minden esetben a többi fogvatartottól elkülönítve kell őket fogva tartani.

Az irányelv így a kiutasítási határozat végrehajtása érdekében meghozandó intézkedések fokozatosságát, valamint az arányosság elvének az eljárás mindegyik szakaszában való tiszteletben tartásának kötelezettségét írja elő. Ez a fokozatosság attól az intézkedéstől, amely a legnagyobb szabadságot biztosítja az érintettnek, vagyis határidőt ad az önkéntes távozására, halad azon intézkedés felé, amely a kitoloncolási eljárás keretében az irányelv által megengedett legsúlyosabb szabadságkorlátozó intézkedés, vagyis a különleges fogdában való őrizet.

Az irányelv célja tehát, hogy korlátozza a kiutasítási eljárás során alkalmazható fogva tartás maximális időtartamát, és ezáltal biztosítsa az illegálisan tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok alapvető jogainak tiszteletben tartását. A Bíróság ennek során figyelembe veszi többek között az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlatát.

A Bíróság ezt követően megjegyzi, hogy a visszatérésről szóló irányelvet nem ültették át az olasz jogrendbe³, és emlékeztet arra, hogy ebben a helyzetben a magánszemélyek hivatkozhatnak az irányelv rendelkezéseinek átültetését elmulasztó tagállammal szemben az irányelv azon rendelkezéseire, amelyek a tartalmuk alapján feltétlenek és kellően pontosak. Ez az eset áll fenn a visszatérésről szóló irányelv 15. és 16. cikkével kapcsolatban is. A Bíróság e tekintetben úgy ítéli meg, hogy az olasz kitoloncolási eljárás érezhetően különbözik az ezen irányelvben bevezetett eljárástól.

A Bíróság emlékeztet arra is, hogy a tagállamok – noha főszabály szerint a büntetőjogi jogszabályok a hatáskörükbe tartoznak, és a visszatérésről szóló irányelv lehetőséget biztosít a számukra arra, hogy akár büntetőjogi intézkedéseket is elfogadjanak abban az esetben, amikor a kitoloncolás érdekében tett kényszerítő intézkedések nem voltak eredményesek – minden esetben kötelesek az uniós jog tiszteletben tartásának biztosítása céljából kiigazítani a jogszabályaikat. Így nem alkalmazhatnak olyan – akár büntetőjogi – szabályozást, amely veszélybe sodorhatja valamely irányelv által követett célok megvalósítását, és ennél fogva megfoszthatja azt hatékony érvényesülésétől.

A Bíróság tehát úgy ítéli meg, hogy **a tagállamok a kitoloncolás foganatosítása érdekében elfogadott kényszerítő intézkedések sikertelenségének orvoslása céljából nem írhatnak elő az alapügyben szóban forgó nemzeti jogszabályban szereplő büntetéshez hasonló, szabadságelvonással járó büntetést kizárólag azzal az indokkal, hogy valamely harmadik ország állampolgára továbbra is jogellenesen valamely tagállam területén tartózkodik azt követően, hogy az államterület elhagyását elrendelő határozatot közölték vele, és az e határozatban megjelölt határidő letelt.** E tagállamoknak folytatniuk kell a kiutasítási határozat végrehajtására irányuló erőfeszítéseiket, amely határozat továbbra is kifejti joghatásait.

Egy ilyen szabadságelvonással járó büntetés ugyanis – különösen a feltételei és az alkalmazásának módja miatt – veszélyeztetheti az irányelv által kitűzött cél elérését, vagyis a jogellenesen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok alapvető jogait tiszteletben tartó, hatékony visszatérési és hazatelepítési politika megvalósítását.

A kérdést előterjesztő bíróságnak – amely az uniós jog rendelkezéseit alkalmazni és ezek teljes érvényesülését biztosítani hivatott – el kell tekintenie mindazon nemzeti rendelkezések alkalmazásától, amelyek az irányelv megoldásával ellentétesek (nevezetesen az egy évtől négy évig terjedő szabadságvesztést előíró rendelkezéstől), és figyelembe kell vennie az enyhébb

² 15. és 16. cikk.

³ Az irányelv nemzeti jogrendszerekbe történő átültetésének határideje 2010. december 24-e volt.

büntetés visszaható hatályú alkalmazásának elvét, amely a tagállamok közös alkotmányos hagyományainak része.

EMLÉKEZTETŐ: Az előzetes döntéshozatali eljárás lehetővé teszi a tagállami bíróságok számára, hogy az előttük folyamatban lévő jogvita keretében az uniós jog értelmezésére vagy valamely uniós jogi aktus érvényességére vonatkozó kérdést terjesszenek a Bíróság elé. A Bíróság nem dönti el a tagállami bíróság előtti jogvitát. A nemzeti bíróság feladata, hogy az ügyet a Bíróság határozata alapján elbírálja. E határozat a tartalmilag hasonló kérdésben eljáró más nemzeti bíróságokat is köti.

A sajtó részére készített nem hivatalos kiadvány, amely nem köti a Bíróságot.

A kihirdetés napján az ítélet [teljes szövege](#) megtalálható a CURIA honlapon

Sajtófelelős: Lehóczki Balázs ☎ (+352) 4303 5499

Az ítélet kihirdetésekor készített képfelvételek elérhetők: „[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 2 2964106